

Reti, tikai atsevišķos gadījumos Kīpsalā studējošajiem Ķīmijas tehnoloģijas, Būvniecības, Arhitektūras un Radiotehnikas un sakaru fakultātes studentiem pēc mācību literatūras vajadzētu doties uz RTU Zinātniskās bibliotēkas centrālo māju Kaļķu ielā 1a. Šajās fakultātēs ir filiāles — trīs bibliotēkas, lielas vai mazākas, atkarībā no telpu kvadrātūras, tās ricībā esošās fondu bagātības u. tml. apstākļiem ar mērķi apgādāt studentus ar nepieciešamo literatūru tuvāk mācību vietai. Kā tas izdodas praksē? Par to tuvāk lai ielicina pavadītās

Četras stundas Kīpsalas bibliotēkās

— Lielu literatūras trūkumu mēs vēl nejutām, atzīst *Sarmīte Liepiņa*, RTU bibliotēkas ķīmijas nodaļas vadītāja. — Pagaidām mācību grāmatas ķīmijā mums vēl pietiek, tomēr pāris gadus mācību literatūru jau nesāņemam. Regulāri pienāk tikai viens obligātais eksemplārs no Krievijā iznākošajām grāmatām. Ja fakultātē rastos kāda jauna ķīmijas specialitāte, kurai vajadzētu arī jaunas grāmatas, es šaubos, vai mēs varētu studentus ar literatūru nodrošināt.

Vēl nesena katra nosaukuma mācību grāmatu varēja pasūtīt 100–120 eksemplāros; regulāri pienāca katalogi, pēc kuriem varēja izrakstīt vēlamo literatūru un to arī saņemt. Atsevišķi izdevumi pašreiz tiek iegādāti pēc katedru konsultantu ieteikumiem no tā, kas ir parādījies pārdošanā grāmatnīcās. Tomēr ar to ir par maz. Agrāko gadu mācību grāmatas nolietojas gan fiziski, gan morāliiski.

— Darbinieces katru brīvu brītiņu izmanto saplēsto grāmatu līmēšanai, dažreiz jūtamies gluži kā sietuvē, — stāsta S.Liepiņa. — Tomēr ļoti vajag jaunas grāmatas, ļoti ceram, ka mūsu pasniedzēji strādās pie jaunu radīšanas. Tā, piemēram, profesors R.Valters īsā laikā uzrakstīja piecas grāmatniņas organiskajā ķīmijā.

Kaut kāds jaunas literatūras iegādes process notiek arī pašreiz, tomēr likne ir strauji lejupslidoša: 1991. gadā tika saņemtas 6712 vienības grāmatu un žurnālu, 1992. gadā — 4259, 1993. g. — 3105, 1994. g. — 1924 vienības, turklāt visas nav gādātas par RTU līdzekļiem; te ietilpst gan dāvinājumi, gan apmaiņas kārtā saņemtie žurnāli. Nosaukumu skaita ziņā arvien samazinās arī pasūtītās periodikas apjoms (pašreiz — 14 laikraksti, 13 žurnāli latviešu valodā, 18 — krievu valodā). Kopējais fondu lielums ir 268 931 vienības uz 4052 lasītājiem — studentiem un pasniedzējiem.

— Īpašas grūtības mums ir ar krievu valodā iznākošajiem žurnāliem, jo sevišķi referatīvo žurnālu ķīmijā, kas ir ļoti nepieciešams, bet arī ļoti dārgs — stāsta S.Liepiņa. — Ārzemju izdevumi par naudu šogad vispār nav pasūtīti. No izdevniecībām īsti drošs ir tikai pasūtījums uz grāmatām «Zinātnē» apgādā. Regulāri saņemam mācību metodiskos materiālus, laboratorijas darbus, ko izdod RTU tipogrāfija. Trīs izdevumus pasūtījam ar Sorosa fonda grāmatnīcas starpniecību, ceram tos šogad saņemt.

Bibliotēka izvietota Ķīmijas fakultātes divos stāvos — 4. un 5., katrā ap 600 kv.m platībā. Kā atzīst bibliotēkas vadītāja, nekādas smagas saimnieciskas problēmas viņi

neizjūtot. Telpas ir patīkami siltas un plašas, grāmatas brīvi izkārtotas plauktos vienā rindā, bibliotekāriem viegli sameklējamas. Gaumīgu rada Kīpsalas mākslinieku darinātās grīdas vāzes, kā arī logu vitrāžas.

— Derētu tikai neliels kosmētiskais remonts, jo zem palodzēm atlupusi krāsa, viņa secina. — Arī notekcaurule pašā lasītavas vidū rūšē un laiž garām nokrišņu ūdeņus, bojājot bibliotēkas parketu.

Ķīmijas fakultātes bibliotēkā Sarmīte Liepiņa nostrādājusi jau 30 gadu. Viņa brīvi orientējas visās ķīmijas nozarēs, bet, pēc izglītības būdama bibliotēkas speciāliste, atzinīgi novērtē vienīgo diplomēto ķīmiķi piecu darbinieču vidū — sektora vadītāju *Ilzi Veldrumu*, kuras kompetencē ietilpst pienākumu specifiskā, «ķīmiskā» puse — grāmatu pasūtīšana, darbs ar katedru konsultantiem, literatūras atlase norakstīšanas procesā, tematisko izstāžu iekārtošana.

Par nepietiekamo fondu atjaunošanas apjomu varētu arī tik daudz nerunāt — kurai Latvijas izglītības iestādei šodien ir finansu pietiekami? —, ja šajā kontekstā neparādītos kāda sāpīga problēma.

— Kur palikušas aptaujas lapas, kad darbinieks nolēmis strādāt citur? — jautā S.Liepiņa. — Agrāk tādas bija, un nevienš nevarēja aiziet, pie mums neiegriezies. Tagad pasniedzēji paņem grāmatas līdz, un mēs par to nekā nezinām. Meklējam katedrās, dzenam pēdas, esmu lūgusi katedru vadītājus, lai brīdina mūs, ja kāds nolēmis mainīt darba vietu, bet tas līdz šim ievērots nav. Tā lielākoties ir zinātniskā literatūra, un, ja šos dažkārt vienīgos eksemplārus aiznes, tas ir ļoti slikti.

Irijās nelielās telpiņās Radiotehnikas un sakaru fakultātes ēkas 4. stāvā apmēram 130 kv.m platībā iekārtojusies lasītava vecākās bibliotekāres *Annas Nātiņas* pārraudzībā.

— Mūsu lasītava izveidojusies uz kādreizējās Autotātikas fakultātes bibliotēkas bāzes, — stāsta Anna Nātiņa. — Strādāju šeit bibliotēkas darbā kopš 60. gadu vidus, kad tika uzcelta šī pirmā toreizējā RPI ēka Kīpsalā. Fondu pašreizējais apjoms ir 28 000 vienības, un vēroju, kā tas katastrofāli samazinās ik gadus. Strādājam ciešā sadarbībā ar Kaļķu ielas bibliotēku, katedrās mums ir konsultanti, kas izskata katalogus grāmatu pasūtīšanai.

Bibliotēka ir ap 350 lasītāju, no tiem ap 80 pasniedzēju. Ik dienas nelielajā lasītavas telpiņā iegriežas ap 20 — 30 cilvēku, lai pārskatītu jaunāko periodiku — Latvijā iznākošos žurnālus (3 nosaukumi) un avīzes (5). Studenti var saņemt lasīšanai uz vietas visu mācībām nepieciešamo speciālo literatūru.

— Tomēr pastāv arī individuālā pieeja, — atzīst A.Nātiņa. — Ja studentam grāmatu ļoti vajag un vēl kāds eksemplārs lasītavā paliek, tad dodu līdzī uz mājām — tas ir t.s. «nakts abonements».

(Sākums 5.lpp.)

Jauna literatūra ienāk lasītavā ar humanitārajiem sūtījumiem — ap 250 eksemplāru gadā. Arī pasniedzēji nes savu personīgo literatūru — šīs grāmatas ir iekārtotas atsevišķā plauktā, ar atsevišķu kartotēku — tādas Kaļķu ielā nav. Studentu lasītavā uz katra galda ir lampiņa, plaukts, kur nolikt somas, nelielajā pasniedzēju zālītē ir arī televizors. Viss tīrs un gaišs, tomēr auksts — klimats lasītavā atkarīgs no vēja virziena.

— 1993. gada vasarā fakultāte mums uztaisīja remontu, sagādāja jaunas mēbeles, — stāsta bibliotekāre. — Pateicoties dekāna E.Beķera atbalstam — viņš noskaņots, lai radiotehniķiem būtu pieejama literatūra uz vietas pašiem savā fakultātē — saņemām vēl klāt divas telpas.

Ar mācību un zinātnisko literatūru mūsu bibliotēka studentus var nodrošināt pilnībā, — stāsta **Būvniecības fakultātes bibliotekāre Dagnija Liepa**, kura šeit nostrādājusi jau 14 gadus. — Arī savai specialitātei atbilstošu specifisku literatūru mūsu fakultātes studenti atradīs tikai pie mums. Diemžēl fondu krājumi pamazām sarūk, jaunas grāmatas pamatā iegūstam apmaiņas vai dāvinājumu veidā.

Saņemtās literatūras apjoms Būvniecības fakultātes bibliotēkā piecu gadu laikā samazinājies gandrīz sešas reizes — no 12 029 vienībām 1990. gadā līdz 2020 pagājušajā gadā. Pašreiz fondos ir 235 376 vienības dažādu izdevumu, lasītāju skaits — 3745, dienā abonementā caurmērā iegriežas 169 apmeklētāji, lasītavā — ap 30.

Pēc ugunsgrēka 1994. gada jūnijā bibliotēka divas nedēļas bijusi slēgta — visas četras darbinieces cīnījās ar sodrēju plēvi, ar ko bija klātas grāmatas, avīzes, mēbeles, grīda, sienas. Iznīkušas arī dažas puķes.

— Remonts šeit ir taisīts 80. gadu vidū, grāmatu plaukti šūpojas, nespēdami izturēt lielo svaru, derētu atjaunot arī vietām izlūzušos grīdas parketa dēlīšus, — konstatē D.Liepa. Pašreiz bibliotēkas telpās ir tikai +10 °C, bibliotekāres spiestas sildīties ar elektriskajiem sildītājiem, lai kā nekā pārļautu ziemu. Tad nāks atkal vasara, kad būs jādomā, kur glābties no lielā karstuma un saules, kas cepina caur griestu jeb t.s. virsgaismas logiem.

Taču studenti, ja nespēj izturēt bibliotēkas klimata iespaidu uz savu pašsajūtu, var izmantot abonementu un sev nepieciešamo ņemt uz mājām. Kāda ir attieksme pret grāmatu Būvniecības fakultātē?

— Studenti izturas pret grāmatām pavirši, plēš tās, neatdod norādītajā termiņā, — savus novērojumus izsaka *Māriete Zviedre*, abonementa vadītāja. — Izplēš gan lapas, gan satura rādītāju, kas labi noderot eksāmenā. Kad pieķeram, liekam tepat uz vietas salīmēt. Parasti ik dienas gadās kādi divi plēsēji. Pat pasniedzēji bez vienošanās ilgi pie sevis glabā grāmatas, līdz esam spiesti sūtīt atgādinājumus. Daži aiziet arī no darba ar visām grāmatām.

— Tomēr nav taču maizes bez garozas, — secina D.Liepa. — Un, kaut arī mums algas ir vēl mazākas nekā skolotājiem, mēs visas te strādājam, jo mums ir ļoti labs kolektīvs, labi saprotamies, un darbs mums patīk.

Ilze Štrodaha

